

Výroční zpráva

Ústavu dějin Univerzity Karlovy a archivu Univerzity Karlovy za rok 2013

Sídlo archivu: Ovocný trh 5, 116 36 Praha 1, udauk@ruk.cuni.cz, 224491463

Zřizovatel archivu: Univerzita Karlova v Praze

Akreditace podle zákona 499/2004 Sb.: archiv byl akreditován ze zákona.

Ad I. Personální podmínky archivu:

Vedení ÚDAUK:

Doc. PhDr. Petr Svobodný, PhD.	ředitel
Doc. PhDr. Ivana Čornejová, CSc.	vedoucí Ústavu dějin UK
Mgr. Petr Cajthaml	vedoucí Archivu UK (od 1. 7. 2013)
PhDr. Marek Ďurčanský, PhD.	vedoucí Archivu UK (do 30. 6. 2013)

Sekretariát ÚDAUK

Mgr. Libuše Horská

Pracovníci Ústavu dějin UK

Monika Beránková	knihovna
Doc. PhDr. Ivana Čornejová, CSc.	
Mgr. Jakub Jareš	
Mgr. Jana Ratajová, PhD.	(do 31. 8. 2013 úvazek 0,5; od 1. 9. 2013 1,0)
PhDr. Milada Sekyrková, CSc.	
Doc. PhDr. Petr Svobodný, PhD.	
PhDr. Jiřina Urbanová	knihovna
Prof. ThDr. Václav Wolf	(úvazek 0,1)

Pracovníci Archivu UK

Mgr. Petr Cajthaml	
PhDr. Marek Ďurčanský, PhD.	
Mgr. Roman Elner	(do 31. 3. 2013 úvazek 0,5, od 1. 4. 2013 úvazek 0,75)
Alena Homolková	badatelna

PhDr. Ondřej Polišenský (do 30. 4. 2013)
PhDr. Zdeněk Poustka (úvazek 0,2)
PhDr. Jiří Přenosil
Mgr. Petr Šmíd (od 1. 6. 2013)
Mgr. Michal Továrek
PhDr. Blanka Zilynská, PhD. (úvazek 0,5)

Není-li uvedeno jinak, jde o zaměstnance na plný úvazek.

Ad II. Celkové množství uložených archiválií, jejich metráž, zpracovanost, fyzický stav:

188 archivních fondů a sbírek (z toho 186 v přímé péči instituce a 2 uložené v instituci na základě smlouvy o uložení)

počet běžných metrů – 6770,46 bm

nezpracováno – 3670,91 bm

zpracováno – 1630,23 bm

inventarizováno – 455,03 bm

celkem pomůcek – 105

III. VÝBĚR, ZPRACOVÁNÍ A VYUŽÍVÁNÍ ARCHIVÁLIÍ

Protokoly o výběru archiválií

a) ve skartačním řízení

Původce	Počet protokolů	Množství posouzených dokumentů v bm	Množství vyřazených dokumentů v bm	Převzato v bm
2. lékařská fakulta UK	1	1,10	1,10	
3. lékařská fakulta UK	1			7,05
Fakulta sociálních věd	3	40,69	30	10,69
Fakulta tělesné výchovy a sportu UK	7			21,28
Farmaceutická fakulta UK	1	11,85	11,85	
Filozofická fakulta UK	3	3,17	1,57	1,60
Katolická teologická fakulta UK	1	41,4		41,40
Koleje a menzy UK	4	123,84	123,84	
Lékařská fakulta UK v Plzni	2	9,2	4	5,20
Lékařská fakulta UK v Hradci Králové	1	15	15	
Matematicko-fyzikální fakulta UK	1	0,21		0,21
Pedagogická fakulta UK	1	2,7		2,70
Právnická fakulta UK	1	2,5	0,85	1,65
Přírodovědecká fakulta UK	2	3,61	2,98	0,63
Přírodovědecká fakulta UK (Německá univerzita v Praze)	1	0,43		0,43
Rektorát UK	12	18,75		18,75
Celkem	42	302,78	191	111,81

b) mimo skartační řízení

Původce nebo vlastník	Počet protokolů	Množství posouzených dokumentů v bm	Množství vyřaz. dokumentů	Množství vyřaz. dokumentů v %	Množství převzatých dokumentů v bm
1. Lékařská fakulta UK	1	0,11			0,11
Fechtnerová Anna	1	0,30			0,30
Filozofická fakulta UK (Studentský fond)	1	0,20			0,20
Charvát Josef	1	1,26			1,26
Německá univerzita v Praze	2	0,23			0,23
Pacovský Vladimír	1	1,54			1,54
Pedagogická fakulta UK	1	1,13			1,13
Rektorát UK	1	0,02			0,02
Zotz Lothar	1	0,05			0,05
Celkem	10	4,84			4,84

ÚDAUK nedisponuje finančními prostředky pro nákup archiválií.

Zpracování archiválií

Název archivního souboru	Zpracováno bm za rok	Inventarizováno bm za rok	Nová archivní pomůcka (typ)
Fakulta sociálních věd UK	13,2		
Fakulta tělesné výchovy a sportu UK	14,4		
Filozofická fakulta Karlo-Ferdinandovy Univerzity	2,09		Manipulační seznam druhého typu
Jaroslav Prokeš		1,76	Inventář
Kartotéka a databáze jezuitů České provincie Tovaryšstva Ježíšova		1,21	Inventář
Katalogy posluchačů gymnázií v Čechách	11,77		Manipulační seznam druhého typu
Lékařská fakulta Karlo-Ferdinandovy Univerzity	4,84		Manipulační seznam druhého typu
Listiny II			Katalog
Matriky Německé univerzity		8,48	Inventář
Právnická fakulta Karlo-Ferdinandovy Univerzity	4,84		Manipulační seznam druhého typu
Rektorát UK	10,45		
Rukopisy A	6		Manipulační seznam druhého typu
Smlouvy a dohody UK	3,3		Manipulační seznam druhého typu
Teologická fakulta Karlo-Ferdinandovy univerzity	1,1		Manipulační seznam druhého typu
Výstřížkový archiv	14,08		Manipulační seznam druhého typu

V roce 2013 pokračovala digitalizace archiválií o studentech pražských univerzit z období 1882–1945. Byl zakoupen barevný knižní skener Zeutschel OS 12000 HQ a další zařízení digitalizačního pracoviště. V roce 2013 byly digitalizovány matriky doktorů Univerzity Karlovy, matriky doktorů Německé univerzity v Praze a část protokolů státní zkušební komise při Právnické fakultě Německé univerzity v Praze. Digitalizované archiválie jsou zpracovávány a zpřístupňovány pomocí webové aplikace vyvinuté Ústavem výpočetní techniky UK ve spolupráci s Archivem Univerzity Karlovy (digitální kopie jsou opatřovány popisnými metadaty a indexovány). V prosinci 2013 byla zpřístupněna na webové adrese <https://is.cuni.cz/webapps/archiv/public/> aktualizovaná aplikace umožňující vyhledávání podle jmen a dalších údajů v matrikách doktorů Univerzity Karlovy. Zároveň byly zpřístupněny matriky doktorů Německé univerzity v Praze a anglická verze aplikace. V roce 2013 webové stránky s digitalizovanými matrikami navštívilo 1 962 unikátních návštěvníků (celkem 3 126 unikátních návštěv), kteří si zobrazili celkem 26 773 stránek. Návštěvnost webových stránek výrazně stoupla po prosincové aktualizaci.

V roce 2013 bylo vyřízeno 341 potvrzení o studiu, 5 potvrzení o zaměstnání a 361 opisů diplomů, resp. ověření kvalifikace. Důležitou složku archivní činnosti tvořily i historické odborné rešerše. Zodpovězeno bylo 121 badatelských dotazů. V r. 2013 navštívilo studovnu Archivu UK 294 badatelů, z toho 49 zahraničních (celkový počet návštěv: 994) a průběžně byly podávány ústní informace a odborné konzultace návštěvníkům studovny AUK.

Tab. č. 4
Využívání archiválií

Počet badatelů celkem	Z toho cizinců	Počet badatelských návštěv	Počet správních řízení podle § 38 odst. 2	Počet zapůjčených evidenčních jednotek	Počet vypůjčených evidenčních jednotek	Počet rešerší pro úřední potřebu	Počet rešerší pro soukromé účely
294	49	994	0	0	0	709	121

V roce 2013 probíhala v ÚDAUK Generální inventura Národního archivního dědictví. Samotné GI předcházela revize archivních pomůcek. Nedohledané archivní pomůcky byly zrušeny, u inventářů a katalogů, které nesplňovaly předepsané standardy, byl změněn typ pomůcky. V důsledku toho byla u některých fondů zrušena zpracovanost, respektive inventarizovanost. Po revizi eviduje ÚDAUK celkem 105 archivních pomůcek, z toho 40 druhu inventář. Samotná Generální inventura byla zahájena 1. července 2013 a ukončena 14.

ledna 2014. Na jejím průběhu se podíleli všichni odborní a vědečtí pracovníci ÚDAUK. Generální inventuře bylo věnováno celkem 154 pracovních dnů.

Komentář ad III.

Pracovníci ÚDAUK jsou členy řady českých i mezinárodních vědeckých společností, resp. členy vědeckých rad důležitých institucí. P. Svobodný je místopředsedou Národního komitétu pro dějiny věd a techniky (spolu s M. Sekyrkovou) a předsedou Společnosti pro dějiny věd a techniky. Od r. 2008 je rovněž členem Rady Kabinetu pro dějiny vědy Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR a členem Rady Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR v.v.i. a Masarykova ústavu a archivu AV ČR v.v.i. M. Ďurčanský je členem oborové rady GA UK, sekce A (společenské vědy), obor historie – národopis a společnosti Polsko-czeskie Towarzystwo Naukowe. M. Sekyrková je členkou vědecké rady European Society for the History of Science a na mezinárodním kongresu v Manchesteru v roce 2013 byla zvolena členkou mezinárodní komise Commission on Women and Gender Studies in Science, Technology and Medicine při „International Union of the History and Philosophy of Science, Division of History of Science and Technology“.

ÚDAUK je spolu s Ústavem dějin lékařství a cizích jazyků 1. lékařské fakulty UK řešitelem Programu rozvoje vědních oborů na UK (PRVOUK P21, koordinátorka doc. PhDr. Ivana Čornejová, CSc.). Tématem tohoto výzkumného projektu jsou dějiny univerzitní vědy a vzdělanosti, v jeho rámci připravujeme nové Dějiny UK a studie k dějinám medicíny a jednotlivých medicínských oborů. Práce na přípravě nových Dějin se už naplno rozběhly, byl sestaven autorský kolektiv a vyřešeno vnitřní chronologické a tematické členění projektu. Kromě Dějin, které by měly být příspěvkem k výročí univerzity v roce 2018, jsou v dokončovacím stadiu dílčí studie, které budou otištěny v časopise AUC – Historia Universitatis Carolinae Pragensis.

V ÚDAUK je ve spolupráci s Masarykovým ústavem a archivem AV ČR, v.v.i. řešen důležitý grantový projekt Univerzita Karlova a Československá akademie věd. Instrukce vědy a vysokoškolské vzdělanosti v proměnách politiky a společnosti v letech 1945–1968 (řešitelem je doc. PhDr. Petr Svobodný, Ph.D.) Práce se v prvním roce řešení projektu podle plánu koncentrovaly především na rozsáhlou heuristiku v archivech, fotografování dokumentů (v současnosti cca 16 tisíc nafocených stran), jejich třídění a zpřístupnění všem členům řešitelského týmu na datovém úložišti. Rešerše byly prováděny především v Národním archivu (dosud zpracováno 17 nejdůležitějších rozsáhlých fondů) a ve Státním

oblastním archivu v Praze (1 fond). Vytěženy byly také protokoly ze sjezdů a konferencí KSC, týkající se vědy a vysokoškolského vzdělávání v daném období. Probíhaly také rešerše dostupné domácí a zahraniční literatury. Kromě toho jsou v ÚDAUK řešeny ještě následující grantové projekty:

- částečná spoluúčast (B. Zilyská) na PRVOUKu P12 - Historie v interdisciplinární perspektivě, podprogram Společnost, kultura a komunikace v českých dějinách (2012–2016)
Garantka projektu: doc. Mgr. Marie Koldinská, Ph.D.

- projekt NAKI: Jan Hus roku 1415 a 600 let poté. Dějiny, tradice a jejich prezentace v České republice a v Evropě 21. století. Nositel: Husitské muzeum v Táboře, ředitel Mgr. Jakub Smrčka, Th.D. (2012–2015).

Významná byla i publikační činnost v rámci edičního plánu ÚDAUK, (i mimo něj), na níž se podíleli P. Cajthaml, I. Čornejová, M. Ďurčanský, J. Jareš, M. Sekyrková, P. Svobodný, V. Wolf a B. Zilyská studii, články, včetně publikací v zahraničí. Úplný výčet publikační činnosti pracovníků ÚDAUK je evidován Ústřední knihovnou UK v rámci „Publikační činnosti interních pracovníků UK“ a OBD (a dále i RIVu). Za jiné publikace pokládáme za potřebné vyzdvihnout alespoň následující dva knižní tituly:

Jana Ratajová – Lucie Storchová, „Děti roditi jest božské ovoce“. Gender a tělo v českojazyčné literatuře raného novověku, Scriptorium Praha 2013, 658 s.

Marek Ďurčanský, Česká města a jejich správa za třicetileté války, Karolinum Praha 2013, 412 s.

V roce 2013 vyšla dvě čísla časopisu AUC – HUCP 52/1-2, 2012 a do tisku jsou připravena dvě další čísla za rok 2013.

Pracovníci ÚDAUK se rovněž podílejí na činnosti redakčních rad odborných a popularizačních periodik s historickou tematikou, činnosti oborových rad pro doktorská studia (FF UK, FSV UK, PedF UK, PřF UK, 1. LF UK, FHS), resp. se podílejí na pedagogické činnosti těchto fakult. Zároveň pracovníci ÚDAUK vyhotovili řadu posudků (jedná se o několik desítek těchto posudků) pro otištění studií v recenzovaných časopisech a odborných publikacích.

Součástí vědeckého oddělení ÚDAUK je i odborná knihovna, jejíž pracovnice pokračovaly v evidování nových přírůstků (v roce 2013 jich bylo 1052 svazků), poskytování bibliografických informací a rešerší, katalogizaci a rekatalogizaci (Aleph, celkem 1720 svazků), evidenci publikační činnosti pracovníků ÚDAUK (OBD) a přípravě podkladů pro

RIV, které z důvodů neustále se měnících propozic a pokynů zabírají až nenáležitě množství času. V roce 2013 byla provedena také rekatalogizace časopisů uchovávaných v archivní knihovně a katalogizace nových přírůstků. Současně naše knihovna stále spolupracuje s meziknihovní výpůjční službou i v mezinárodním dosahu a provádí rozsáhlé rešerše z literatury pro externí zájemce. V roce 2013 pokračovala revize skladu publikací především v depozitáři v Lešetovicích. Rovněž se tamtéž evidovaly tisky v rámci Generální archivní inventury. J. Urbanová ve spolupráci s P. Svobodným přispěli do prestižní mezinárodní bibliografie *Bibliography : Publications on University History since 1977 : A continuing Bibliography* / Edited by Marc Nelissen, In: *History of Universities* 26/2, 2012, (Czech Republic 2005–2007), s. 261–267.

Pracovníci ÚDAUK rozvíjeli pravidelnou badatelskou činnost v domácích i zahraničních knihovnách a archivech a účastnili se řady domácích vědeckých konferencí, seminářů, či kolokvií, na většině těchto akcí se podíleli i aktivně s referáty, resp. diskusními příspěvky.

Na zahraničních a mezinárodních konferencích a symposiích byl ÚDAUK zastoupen P. Cajthamlem, I. Čornejovou, M. Ďurčanským, J. Jarešem, M. Sekyrkovou, P. Svobodným, T. Wolfem, B. Zilynskou, většinou všichni vystoupili s odbornými příspěvky. Nejdůležitější akcí, kterou ÚDAUK uspořádal, byla mezinárodní konference *Archive im Verbund: Netzwerke und Kooperationen*, která se konala v Praze v březnu 2013. Konference se účastnili archiváři z celé řady zemí, jednání bylo velmi příznivě oceněno. Pracovníci ÚDAUK iniciovali a spoluorganizovali mezinárodní mezioborovou konferenci *Budování československé antropologie*, která se konala v říjnu 2013 v Praze.

Z nejvýznamnějších zahraničních konferencí, resp. konferencí s významnou zahraniční účastí pořádaných domácími institucemi, kterých se účastnili zaměstnanci ÚDAUK a přednesli své vědecké příspěvky, zmiňujeme dále alespoň tyto:

5.–7. 6. 2013, Innsbruck / <http://thun-korrespondenz.uibk.ac.at/?p=281/> : “Für Geist und Licht!...das Dunkel schwand.” Die Thun-Hohensteinschen Universitätsreformen 1849–1860. Konzeption – Umsetzung – Nachwirkung – referát: „Positive und negative Seiten der Thun-Hohensteinschen Reform an der Prager Universität“

Červenec 2013, Manchester 24th International Congress of History of Science, Technology and Medicine / <http://www.ichstm2013.com/>: referát: ‘Drop me a line’, or, the twilight of scientific correspondence? v rámci symposia *Histories of the history of science, technology and medicine* / <http://www.ichstm2013.com/programme/guide/s/T197.html/>

21.–23. 5. 2013, XVII. archívne dni v Slovenskej republike. Veda, kultúra a šport v archívnych dokumentoch, Univerzita Komenského, Bratislava, (príspevek Univerzitné archívy – centrá bádania o univerzitných dejinách)

19.–20. 9. 2013, Wspólne dziedzictwo, wspólna przyszłość. Historia pisze losy bohaterów – Księzę Józef Poniatowski, Warszawa – Jabłonna, (príspevek Polska, Polacy i wojny napoleońskie w opinii ówczesnych czeskich kronikarzy wiejskich oraz miejskich)

15. 11. 2013, Na różnych drogach nauki... Z kontaktów uczonych polskich, czeskich i słowackich w XX wieku, Polska Akademia Umiejętności, Kraków, (príspevek Kontakty Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Karola w Pradze z uczonymi polskimi w okresie międzywojennym)

Pokračovaly intenzívni kontakty s univerzitním archivem v Lipsku. Na jejich základě rozvíjíme i širší kooperaci archivů středoevropských univerzit. Kromě vědeckých kontaktů soustředili také na podněty a zkušenosti z digitalizace univerzitních studentik, úspěšně prováděné v Lipsku. I těchto zkušeností bylo využito při úspěšné realizaci on-line databáze Studenti pražských univerzit 1882–1945. ÚDAUK aktivně spolupracuje také s archivem Jagellonské univerzity v Krakově, Ústavem dějin lékařství Lékařské univerzity ve Vídni, Ústavem dějin Trnavské univerzity, s francouzským centrem CEFRES (Praha) a centrem česko-německých vztahů Collegium Bohemicum v Ústí nad Labem.

IV. Stav archiválií

Z celkem 188 spravovaných archivních fondů a sbírek je celkem 121 nepoškozených, u 37 nebyl fyzický stav zjištěn z důvodu nezpracovanosti, u 30 bylo zjištěno poškození. Z charakterů poškození převažuje křehký a lámavý papír, poškození trhlinami a přelomením a poškození prachem. Celkem je evidováno 2038 poškozených evidenčních jednotek

Tab. č. 2
**Extrémní naměřené hodnoty teploty a relativní vlhkosti
podle přílohy č. 5 k vyhlášce č. 645/2004 Sb., odst. II.**

Místo měření	Datum měření	Teplota v °C	Relativní vlhkost v %
Karolinum	2. patro		
	8. 12.	14,8	
	4. 8.	28	
	19. 3.		34,1
	21. 6.		70,7
	4. patro		
	28. 1.	14,8	
	20. 6.	28,9	

Lešetice	24. 3.		31,6
	20. 6.		66,8
	Trezor		
	23. 1.	13,4	
	20. 6.	29,1	
	26. 3.		28,1
	9. 6.		81,6
	2. NP		
	13. 10.	11,7	
	19. 6.	26,1	
	19. 6.		80,8
	25. 3.		31,3
	3. NP		
	26. 3.	8,5	
	23. 6.	23,8	
	25. 3.		32,8
	19. 6.		79,5

V roce 2013 byla přijata následující opatření k zajištění stabilní vlhkosti a teploty v depozitářích: Proběhla výměna regulačních hlavice vytápění v prostorách hlavního depozitáře v Karolinu za termostatické (díky tomu bude zabráněno teplotním extrémům při zahájení a ukončení topné sezóny). Do prostoru trezorového depozitáře byly zakoupeny mobilní vysoušecí jednotky s automatickou regulací. Tím budou odstraněny problémy s extrémní vlhkostí v letních měsících, které způsobovaly nefunkčnost klimatizace.

Tab. č. 3
Množství zhotovených kopií za rok 2012

Název archivního souboru	Počet políček bezpečnostního mikrofilmu	Počet kusů bezpečnostních negativů	Počet políček studijních kopií	Počet digitálních kopií
Matriky Univerzity Karlovy				11 000
Matriky Německé univerzity				9 000
Právnická fakulta Německé univerzity				7 000
Celkem				27 000

V. KONZERVACE A RESTAUROVÁNÍ

Tab. č. 1

Druh archiválií	Značka archivního souboru	Zkonzervováno a zrestaurováno
Počet preg. listin		
Počet papír. listin		
Počet přivěš. pečeti		
Počet preg. rukopisů		
Počet papír. rkp. nebo knih (a folie?)		
Počet vazeb		
Počet spisů		
Počet map		
Počet grafických listů		
Počet starých tisků		13

Tab č. 2

Konzervování a restaurování zakázkovým způsobem

Název firmy	Počet zakázek	Náklady v Kč
Celkem		

Komentář: materiálně technické vybavení a zabezpečení, specifické problémy konzervace a restaurování archiválií.

Komentář ad IV. a V.

V průběhu roku 2013 probíhala jednání o přípravě výstavby nové budovy pro Archiv Univerzity Karlovy, byl zpracován Ideový záměr výstavby nové budovy a další podklady pro vedení UK. Byla realizována studie proveditelnosti stavby ve vytipovaných lokalitách, na jejím základě byla Kolegiem rektora UK předběžně vybrána vhodná lokalita. Příprava výstavby nové budovy bude pokračovat i v dalších letech.

Doc. PhDr. Petr Svobodný, PhD., ředitel ÚDUAK

Doc. PhDr. Ivana Čornejová, CSc., vedoucí ÚDUK

Mgr. Petr Cajthaml, vedoucí AUK